

Львівський фаховий коледж харчової і переробної промисловості
Національного університету харчових технологій

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Директор ВСП «Львівський
фаховий коледж харчової і
переробної промисловості НУХТ»**

Михайло ГРИГОРЦІВ

Методичні вказівки

для викладачів та працівників коледжу з питань
забезпечення академічної доброчесності та запобіганню корупції.

Львів 2024
Укладач: Сембай Н.М.

ЗМІСТ

1. Поняття корупції.
2. Корупція як негативне явище.
3. Визначення.
4. Суб'єкти відповідальності за корупційні правопорушення.
5. Форми (види) корупційних діянь.
6. Спеціальні обмеження щодо державних службовців та інших осіб, уповноважених на виконання функцій держави, спрямовані на запобігання корупції.
7. Поради викладачам і працівникам навчальних закладів.
8. Рекомендації з питань запобігання корупції керівникам навчального закладу.
9. Попереджувальні ознаки корупції.
10. Відповідальність за вчинення корупційних діянь.
11. Дії викладачів і працівників навчального закладу у випадках виникнення конфлікту інтересів.

1. Вступ

Корупція є одним з основних чинників, які створюють реальну загрозу безпеці, демократичному розвитку держави та суспільства, конституційному ладу, а саме: підриває авторитет країни, завдає шкоди демократичним засадам управління суспільством, функціонуванню державного апарату, обмежує конституційні права і свободи людини та громадянина, особливо пересічних осіб, порушує принципи верховенства права, порушує встановлений порядок здійснення повноважень посадовими і службовими особами органів державної влади, управлінських структур приватного сектора, руйнує моральні та суспільні цінності; дискредитує державу на міжнародному рівні. Саме тому, протидія корупції є одним із пріоритетів держави.

Методичні вказівки з питань забезпечення доброчесності має на меті довести до викладачів та працівників Львівського фахового коледжу харчової і переробної промисловості НУХТ потенційно небезпечні ситуації, через які вони мимоволі можуть бути втягнутими в корупційні дії, нагадати про сумлінне виконання обов'язків, необхідність дотримання правових норм, а також інформувати про наслідки таких дій.

26 квітня 2015 року вступив в дію прийнятий Верховною Радою України 14 жовтня 2014 року Закон України «Про запобігання корупції» № 1700-VII (далі - Закон). Цей Закон визначає правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні, зміст та порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів, правила щодо усунення наслідків корупційних правопорушень.

В Законі достатньої уваги автори приділили поняттю конфлікту інтересів: закон містить окремий розділ V «Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів». Цей документ не лише поділив конфлікт інтересів на потенційний та реальний, а також виокремив заходи зовнішнього та самостійного його врегулювання.

Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності, передбачені Законом, не поширюються на викладацьку, наукову і творчу діяльність. Новелою цього закону є створення Національного агентства з питань запобігання корупції зі спеціальним статусом, який забезпечуватиме формування та реалізацію державної антикорупційної політики, та який буде підконтрольний Верховній Раді України і підзвітний Кабінету Міністрів України.

2. Поняття корупції

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції», корупція - використання особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей;

3. Корупція як негативне явище

Корупція є вкрай негативним явищем, її суспільна небезпечність полягає у тому, що вона:

- завдає збитки всім;
- підриває авторитет держави, завдає шкоди утвердженню демократичних основ суспільства;
- суттєво обмежує конституційні права й свободи людини і громадянина, особливо пересічних громадян;
- порушує принципи верховенства права;
- призводить до гальмування та викривлення соціально-економічних реформ, перешкоджає розвитку ринкових відносин, передусім середнього та малого підприємництва, а також надходженню іноземних інвестицій;
- як правило, починається з невеликих знаків уваги;
- грубо порушує встановлений порядок здійснення повноважень посадовими і службовими особами органів державної влади, місцевого самоврядування, управлінських структур приватного сектора;
- надає незаконні привілеї корумпованим угрупованням і кланам, підпорядковує державну владу їхнім інтересам;
- сприяє криміналізації та тінізації економічних відносин, легалізації доходів, одержаних незаконним шляхом;
- живить організовану злочинність, насамперед економічну, стає неодмінною умовою її існування;
- порушує принципи соціальної справедливості, невідворотності покарання;
- створює залежність;
- нищить духовні, моральні та суспільні цінності;
- ускладнює відносини з іншими державами і всією міжнародною спільнотою, унеможливорює надання іноземної допомоги;
- веде до кримінальної, адміністративної, цивільно-правової та дисциплінарної відповідальності;
- робить (чинить) людину безробітною.

4. Визначення

Згідно із ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції»

- корупційне правопорушення - діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність;
- неправомірна вигода - грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру, які обіцяють, пропонують, надають або одержують без законних на те підстав;
- потенційний конфлікт інтересів - наявність у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що

може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень;

- подарунок - грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, які надають/одержують безоплатно або за ціною, нижчою мінімальної ринкової;
- правопорушення, пов'язане з корупцією - діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені цим Законом вимоги, заборони та обмеження, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність;
- приватний інтерес - будь-який майновий чи немайновий інтерес особи, у тому числі зумовлений особистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками з фізичними чи юридичними особами, у тому числі ті, що виникають у зв'язку з членством або діяльністю в громадських, політичних, релігійних чи інших організаціях;
- реальний конфлікт інтересів - суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень;
- неправомірна вигода - грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру, які обіцяють, пропонують, надають або одержують без законних на те підстав;
- близькі особи - особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права та обов'язки із суб'єктом, зазначеним у частині першій статті 3 цього Закону (крім осіб, взаємні права та обов'язки яких із суб'єктом не мають характеру сімейних), у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі, а також - незалежно від зазначених умов - чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, зять, невістка, тесть, теща, свекор, свекруха, усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням згаданого суб'єкта;

5. Суб'єкти відповідальності за корупційні правопорушення

У ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції» зазначено, що суб'єктами відповідальності за корупційні правопорушення є:

1) особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування:

а) Президент України, Голова Верховної Ради України, його Перший заступник та заступник, Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр України, віце-прем'єр-міністри України, міністри, інші керівники центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України, та їх заступники, Голова Служби безпеки України, Генеральний прокурор України, Голова Національного банку України, Голова Рахункової палати, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Голова Верховної

Ради Автономної Республіки Крим, Голова Ради міністрів Автономної Республіки Крим;

б) народні депутати України, депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутати місцевих рад, сільські, селищні, міські голови;

в) державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування;

г) військові посадові особи Збройних Сил України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та інших утворених відповідно до законів військових формувань, крім військовослужбовців строкової військової служби;

г) судді Конституційного Суду України, інші професійні судді, члени, дисциплінарні інспектори Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, службові особи секретаріату цієї Комісії, Голова, заступник Голови, секретарі секцій Вищої ради юстиції, а також інші члени Вищої ради юстиції, народні засідателі і присяжні (під час виконання ними цих функцій);

д) особи рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ, державної кримінально-виконавчої служби, податкової міліції, особи начальницького складу органів та підрозділів цивільного захисту;

е) посадові та службові особи органів прокуратури, Служби безпеки України, дипломатичної служби, державної лісової охорони, державної охорони природно-заповідного фонду, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної податкової політики та державної політики у сфері державної митної справи;

є) члени Національного агентства з питань запобігання корупції;

ж) члени Центральної виборчої комісії;

з) посадові та службові особи інших державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим;

2) особи, які для цілей цього Закону прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування:

а) посадові особи юридичних осіб публічного права, які не зазначені у пункті 1 частини першої цієї статті;

б) особи, які не є державними службовцями, посадовими особами місцевого самоврядування, але надають публічні послуги (аудитори, нотаріуси, оцінювачі, а також експерти, арбітражні керуючі, незалежні посередники, члени трудового арбітражу, третейські судді під час виконання ними цих функцій, інші особи, визначені законом);

3) особи, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків у юридичних особах приватного права незалежно від організаційно-правової форми, а також інші особи, які не є службовими особами та які виконують роботу або надають послуги відповідно до договору з підприємством, установою, організацією, - у випадках, передбачених цим Законом.

Згідно ст. 18 Кримінального кодексу України:

1. Суб'єктом злочину є фізична осудна особа, яка вчинила злочин у віці, з якого відповідно до цього Кодексу може наставати кримінальна відповідальність.

2. Спеціальним суб'єктом злочину є фізична осудна особа, яка вчинила у віці, з якого може наставати кримінальна відповідальність, злочин, суб'єктом якого може бути лише певна особа.

3. Службовими особами є особи, які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також постійно чи тимчасово обіймають в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління із спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною службовою особою підприємства, установи, організації, судом або законом.

4. Службовими особами також визнаються посадові особи іноземних держав (особи, які обіймають посади в законодавчому, виконавчому або судовому органі іноземної держави, у тому числі присяжні засідателі, інші особи, які здійснюють функції держави для іноземної держави, зокрема для державного органу або державного підприємства), іноземні третейські судді, особи, уповноважені вирішувати цивільні, комерційні або трудові спори в іноземних державах у порядку, альтернативному судовому, посадові особи міжнародних організацій (працівники міжнародної організації чи будь-які інші особи, уповноважені такою організацією діяти від її імені), а також члени міжнародних парламентських асамблей, учасником яких є Україна, та судді і посадові особи міжнародних судів.

В Постанові Пленуму Верховного Суду України № 5 від 26.04.2002 року «Про судову практику у справах про хабарництва» здійснено чітке тлумачення хто саме може бути суб'єктом відповідальності за корупційні правопорушення та за виконання яких обов'язків винна особа притягується до кримінальної відповідальності.

Так, до представників влади належать, зокрема, працівники державних органів та їх апарату, які наділені правом у межах своєї компетенції ставити вимоги, а також приймати рішення, обов'язкові для виконання юридичними і фізичними особами незалежно від їх відомчої належності чи підлеглості.

Організаційно-розпорядчі обов'язки - це обов'язки по здійсненню керівництва галуззю промисловості, трудовим колективом, ділянкою роботи, виробничою діяльністю окремих працівників на підприємствах, в установах чи організаціях незалежно від форми власності. Такі функції виконують, зокрема, керівники міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, державних, колективних чи приватних підприємств, установ і організацій, їх заступники, керівники структурних підрозділів (начальники цехів, завідувачі відділами, лабораторіями, кафедрами), їх заступники, особи, які керують ділянками робіт (майстри, виконробі, бригадири тощо).

Адміністративно-господарські обов'язки - це обов'язки по управлінню або розпорядженню державним, колективним чи приватним майном (установлення порядку його зберігання, переробки, реалізації, забезпечення контролю за цими

операціями тощо). Такі повноваження в тому чи іншому обсязі є у начальників планово-господарських, постачальних, фінансових відділів і служб, завідуючих складами, магазинами, майстернями, ательє, їх заступників, керівників відділів підприємств, відомчих ревізорів та контролерів тощо.

Особа є службовою не тільки тоді, коли вона здійснює відповідні функції чи виконує обов'язки постійно, а й тоді, коли вона робить це тимчасово або за спеціальним повноваженням, за умови, що зазначені функції чи обов'язки покладені на неї правомочним органом або правомочною службовою особою.

Працівники підприємств, установ, організацій, які виконують професійні (адвокат, лікар, вчитель тощо), виробничі (наприклад, водій) або технічні (друкарка, охоронник тощо) функції, можуть визнаватися службовими особами лише за умови, що поряд із цими функціями вони виконують організаційно-розпорядчі або адміністративно-господарські обов'язки.

6. Форми (види) корупційних діянь

Корупційні діяння мають такі форми (види):

- зловживання владою або посадовим становищем, перевищення влади або посадових повноважень та інші посадові злочини, що вчиняються для задоволення корисливих чи інших особистих інтересів або інтересів інших осіб;
- розкрадання державного, колективного або приватного майна з використанням посадового становища;
- незаконне одержання матеріальних або інших благ, пільг та інших переваг;
- одержання кредитів, позичок, допомоги, придбання цінних паперів, нерухомості або іншого майна з використанням пільг чи переваг, не передбачених законодавством, або на які особа не має права;
- хабарництво;
- здійснення безпосередньо та через посередників або підставних осіб підприємницької діяльності з використанням влади чи посадових повноважень, а також пов'язаних з ними можливостей;
- сприяння з використанням посадового становища фізичним і юридичним особам у здійсненні ними підприємницької та іншої діяльності з метою незаконного одержання за це матеріальних або інших благ, пільг та інших переваг;
- неправомірне втручання з використанням посадового становища у діяльність інших державних органів чи посадових осіб з метою перешкоджання виконанню ними своїх повноважень чи домагання прийняття неправомірного рішення;
- використання інформації, одержаної під час виконання посадових обов'язків, у корисливих чи інших особистих інтересах, необґрунтована відмова у наданні відповідної інформації, несвоєчасне її надання, надання недостовірної чи неповної службової інформації;
- надання необґрунтованих переваг фізичним або юридичним особам шляхом підготовки і прийняття нормативно-правових актів чи управлінських рішень;
- протегування з корисливих або інших особистих інтересів у призначенні на посаду особи, яка за діловими і професійними якостями не має переваг перед іншими кандидатами.

Корупційні діяння можуть бути вчинені також в інших формах, у тому числі в таких, що потребують додаткового визначення законодавством.

Боротьба з проявами корупції має ґрунтуватися на поєднанні профілактичних і правоохоронних заходів. При цьому пріоритет повинен надаватися профілактичним заходам загально-соціального і спеціального кримінологічного спрямування.

7. Спеціальні обмеження щодо державних службовців та інших осіб, уповноважених на виконання функцій держави, спрямовані на запобігання корупції

Статтями 22-27 Закону України «Про запобігання корупції» визначено спеціальні обмеження щодо осіб, які прирівнюються до, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, спрямовані на попередження корупції.

Суб'єктам відповідальності за корупційні правопорушення заборонено:

Стаття 22. Обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища

1. Особам, зазначеним у частині першій статті 3 цього Закону, забороняється використовувати свої службові повноваження або своє становище та пов'язані з цим можливості з метою одержання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб, у тому числі використовувати будь-яке державне чи комунальне майно або кошти в приватних інтересах.

Стаття 23. Обмеження щодо одержання подарунків

1. Особам, зазначеним у пунктах 1, 2 частини першої статті 3 цього Закону, забороняється безпосередньо або через інших осіб вимагати, просити, одержувати подарунки для себе чи близьких їм осіб від юридичних або фізичних осіб:

1) у зв'язку із здійсненням такими особами діяльності, пов'язаної із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування;

2) якщо особа, яка дарує, перебуває в підпорядкуванні такої особи.

2. Особи, зазначені у пунктах 1, 2 частини першої статті 3 цього Закону, можуть приймати подарунки, які відповідають загальновизнаним уявленням про гостинність, крім випадків, передбачених частиною першою цієї статті, якщо вартість таких подарунків не перевищує одну мінімальну заробітну плату, встановлену на день прийняття подарунка, одноразово, а сукупна вартість таких подарунків, отриманих від однієї особи (групи осіб) протягом року, не перевищує двох прожиткових мінімумів, встановлених для працездатної особи на 1 січня того року, в якому прийнято подарунки.

Передбачене цією частиною обмеження щодо вартості подарунків не поширюється на подарунки, які:

1) даруються близькими особами;

2) одержуються як загальнодоступні знижки на товари, послуги, загальнодоступні виграші, призи, премії, бонуси.

3. Подарунки, одержані особами, зазначеними у пунктах 1, 2 частини першої статті 3 цього Закону, як подарунки державі, Автономній Республіці Крим, територіальній громаді, державним або комунальним підприємствам, установам

чи організаціям, є відповідно державною або комунальною власністю і передаються органу, підприємству, установі чи організації у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

4. Рішення, прийняте особою, зазначеною у пунктах 1, 2 частини першої статті 3 цього Закону, на користь особи, від якої вона чи її близькі особи отримали подарунок, вважаються такими, що прийняті в умовах конфлікту інтересів, і на ці рішення розповсюджуються положення статті 67 цього Закону.

Стаття 24. Запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка та поводження з ними

1. Особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняні до них особи у разі надходження пропозиції щодо неправомірної вигоди або подарунка, незважаючи на приватні інтереси, зобов'язані невідкладно вжити таких заходів:

- 1) відмовитися від пропозиції;
- 2) за можливості ідентифікувати особу, яка зробила пропозицію;
- 3) залучити свідків, якщо це можливо, у тому числі з числа співробітників;
- 4) письмово повідомити про пропозицію безпосереднього керівника (за наявності) або керівника відповідного органу, підприємства, установи, організації, спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції.

2. Якщо особа, на яку поширюються обмеження щодо використання службового становища та щодо одержання подарунків, виявила у своєму службовому приміщенні чи отримала майно, що може бути неправомірною вигодою, або подарунок, вона зобов'язана невідкладно, але не пізніше одного робочого дня, письмово повідомити про цей факт свого безпосереднього керівника або керівника відповідного органу, підприємства, установи, організації.

Про виявлення майна, що може бути неправомірною вигодою, або подарунка складається акт, який підписується особою, яка виявила неправомірну вигоду або подарунок, та її безпосереднім керівником або керівником відповідного органу, підприємства, установи, організації.

У разі якщо майно, що може бути неправомірною вигодою, або подарунок виявляє особа, яка є керівником органу, підприємства, установи, організації, акт про виявлення майна, що може бути неправомірною вигодою, або подарунка підписує ця особа та особа, уповноважена на виконання обов'язків керівника відповідного органу, підприємства, установи, організації у разі його відсутності.

3. Предмети неправомірної вигоди, а також одержані чи виявлені подарунки зберігаються в органі до їх передачі спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції.

4. Положення цієї статті не поширюються на випадки одержання подарунка за наявності обставин, передбачених частиною другою статті 23 цього Закону.

5. У випадку наявності в особи, зазначеної у пунктах 1, 2 частини першої статті 3 цього Закону, сумнівів щодо можливості одержання нею подарунка, вона має право письмово звернутися для одержання консультації з цього питання до територіального органу Національного агентства, який надає відповідне роз'яснення.

Стаття 25. Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності

1. Особам, зазначеним у пункті 1 частини першої статті 3 цього Закону, забороняється:

1) займатися іншою оплачуваною (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту) або підприємницькою діяльністю, якщо інше не передбачено Конституцією або законами України;

2) входити до складу правління, інших виконавчих чи контрольних органів, наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку (крім випадків, коли особи здійснюють функції з управління акціями (частками, паями), що належать державі чи територіальній громаді, та представляють інтереси держави чи територіальної громади в раді (спостережній раді), ревізійній комісії господарської організації), якщо інше не передбачено Конституцією або законами України.

2. Обмеження, передбачені частиною першою цієї статті, не поширюються на депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад (крім тих, які здійснюють свої повноваження у відповідній раді на постійній основі), членів Вищої ради юстиції (крім тих, які працюють у Вищій раді юстиції на постійній основі), народних засідателів і присяжних.

Стаття 26. Обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування

1. Особам, уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, зазначеним у пункті 1 частини першої статті 3 цього Закону, які звільнилися або іншим чином припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, забороняється:

1) протягом року з дня припинення відповідної діяльності укладати трудові договори (контракти) або вчиняти правочини у сфері підприємницької діяльності з юридичними особами приватного права або фізичними особами - підприємцями, якщо особи, зазначені в абзаці першому цієї частини, протягом року до дня припинення виконання функцій держави або місцевого самоврядування здійснювали повноваження з контролю, нагляду або підготовки чи прийняття відповідних рішень щодо діяльності цих юридичних осіб або фізичних осіб - підприємців;

2) розголошувати або використовувати в інший спосіб у своїх інтересах інформацію, яка стала їм відома у зв'язку з виконанням службових повноважень, крім випадків, встановлених законом;

3) протягом року з дня припинення відповідної діяльності представляти інтереси будь-якої особи у справах (у тому числі в тих, що розглядаються в судах), в яких іншою стороною є орган, підприємство, установа, організація, в якому (яких) вони працювали на момент припинення зазначеної діяльності.

2. Порушення встановленого пунктом 1 частини першої цієї статті обмеження щодо укладення трудового договору (контракту) є підставою для припинення відповідного договору.

Правочини у сфері підприємницької діяльності, вчинені з порушенням вимог пункту 1 частини першої цієї статті, можуть бути визнані недійсними.

У разі виявлення порушень, передбачених частиною першою цієї статті, Національне агентство звертається до суду для припинення трудового договору (контракту), визнання правочину недійсним.

Стаття 27. Обмеження спільної роботи близьких осіб

1. Особи, зазначені у підпунктах "а", "в"- "з" пункту 1 частини першої статті 3 цього Закону, не можуть мати у прямому підпорядкуванні близьких їм осіб або бути прямо підпорядкованими у зв'язку з виконанням повноважень близьким їм особам.

Особи, які претендують на зайняття посад, зазначених у підпунктах "а", "в"- "з" пункту 1 частини першої статті 3 цього Закону, зобов'язані повідомити керівництво органу, на посаду в якому вони претендують, про працюючих у цьому органі близьких їм осіб.

Положення абзаців першого та другого цієї частини не поширюються на:

- 1) народних засідателів і присяжних;
- 2) близьких осіб, які прямо підпорядковані один одному у зв'язку з набуттям одним з них статусу виборної особи;
- 3) осіб, які працюють у сільських населених пунктах (крім тих, що є районними центрами), а також гірських населених пунктах.

2. У разі виникнення обставин, що порушують вимоги частини першої цієї статті, відповідні особи, близькі їм особи вживають заходів щодо усунення таких обставин у п'ятнадцятиденний строк.

Якщо в зазначений строк ці обставини добровільно не усунуто, відповідні особи або близькі їм особи в місячний строк з моменту виникнення обставин підлягають переведенню в установленому порядку на іншу посаду, що виключає пряме підпорядкування.

У разі неможливості такого переведення особа, яка перебуває у підпорядкуванні, підлягає звільненню із займаної посади

8. Поради викладачам і працівникам навчальних закладів

1. Станьте прикладом нетерпимості до проявів корупції. Своєю поведінкою давайте оточуючим зрозуміти, що не тільки не будете самі приймати участі у корупційних діях, але й не будете приховувати корупційних дій своїх колег.

Корупцію легше подолати тоді, коли кожен поставить собі за мету її запобігати.

В момент вступу на державне фінансування викладачі і працівники навчального закладу зобов'язуються сумлінно виконувати свої обов'язки, дотримуватись законодавства та принципів доброчесності у своїй поведінці. Отже, всі викладачі і працівники мають виконувати свої обов'язки неупереджено та справедливо.

Корумпована поведінка викладачів і працівників порушує законність та мораль, завдає шкоди авторитету навчальних закладів, і в загальній державі. Вона руйнує віру в неупередженість та об'єктивність державних органів.

Усі викладачі і працівники навчальних закладів повинні сумлінно виконувати свої обов'язки та бути прикладом, як для своїх колег, так і для пересічних громадян та студентів.

2. Рішуче припиняйте спроби втягнути Вас у корупційні дії. негайно повідомляйте про такі спроби керівництву навчальних закладів. У разі повідомлення керівництва з питань запобігання корупції про факти та спроби схилити Вас до корупційних дій керівництво з питань запобігання корупції зобов'язане забезпечити захист Ваших прав та інтересів.

У зовнішніх контактах, наприклад, з особами, що надають роботу, товари, послуги за державні кошти Ви повинні, з самого початку, визначити чіткі межі Ваших повноважень і негайно припиняти спроби втягування до корупційних дій.

Не створюйте в оточуючих враження, що Ви відкриті для «невеликих ознак уваги».

Не піддавайтесь спокусі таким чином поправити свої матеріальне становище.

Не соромтеся відмовитися від подарунка або віддати його назад, супроводжуючи цю вимогу роз'ясненням правил, яких Ви маєте дотримуватись.

Якщо Ви працюєте у сфері, що має справу з розподілом державних коштів або замовлень, то Вам необхідно бути особливо обережним щодо намагань третіх осіб вплинути на Ваше рішення.

Чітко дотримуйтеся норм законодавства про заборону прийняття винагород або подарунків та вимог доброчесної поведінки.

Якщо третя особа попросила Вас зробити їй протиправну послугу, негайно поінформуйте про це своє керівництво навчальних закладів. Це допоможе уникнути будь-якої підозри в корупції та дасть змогу вжити заходів проти правопорушників. Якщо Ви опираєтесь спробам втягнути Вас у корупцію, однак не повідомляєте про це керівництво та Управління з питань запобігання корупції, особа, яка схилила Вас до корупційних дій може повторити свою спробу звернувшись до когось з Ваших колег. Захистіть своїх колег від спокуси втягнутися у корупцію — послідовно розкривайте намагання сторонніх осіб корумпувати Вас.

Викладачі і працівники навчальних закладів повинні протидіяти корупції разом, таким чином вони досягнуть злагоджених дій, результатів у попередженні корупції та викликатимуть довіру у громадян.

3. Якщо у Вас з'являється відчуття, що вас хочуть попросити про послугу, яка суперечить Вашим обов'язкам, покличте когось зі своїх колег у якості свідка.

Іноді в ході розмови із сторонньою особою у Вас може виникнути підозра, що Вам намагатимуться зробити протиправну пропозицію, яку буде нелегко відхилити. Часто в такій ситуації не допомагає лише відмова від корупційних дій, тому Вам не варто намагатися владнати ситуацію власними силами. Запросіть до участі у розмові одного із своїх колег.

4. Працюйте так, щоб Вашу роботу можна було в будь-який момент перевірити. Ваша робота повинна бути прозорою та зрозумілою для керівництва, колег та інших осіб. Можливо Вам доведеться змінити своє місце роботи (перехід до виконання нових завдань, перехід до іншого відділу) або бути тимчасово відсутнім (хвороба, відпустка), тому Ваша робота повинна бути настільки

прозорою, щоб в будь-який час особа, що Вас замінить, могла виконувати Ваші обов'язки.

5. Чітко відокремлюйте свою діяльність від свого приватного життя. Перевіряйте, чи немає конфлікту інтересів між Вашими посадовими обов'язками та приватними інтересами.

Спроби корупції часто починаються з того, що треті особи намагаються розширити посадові контакти та перенести їх у сферу приватного життя. Відомо, що особливо складно відмовити у «невеликої послугі», коли з цією особою існують дружні стосунки, а також коли сам службовець або його родина отримує привілеї у будь-якому вигляді (квитки на концерт, запрошення до дорогих ресторанів) на які не можна відповісти тим самим, тощо. Отже, в приватному житті Ви з самого початку повинні дати оточуючим зрозуміти, що відокремлюєте службову діяльність від приватного життя. Це дозволить уникнути підозри у Вашої корумпованості.

У кожної особи, яка звертається до Вас у зв'язку з Вашою посадовою діяльністю є право очікувати від Вас неупередженої, справедливої, обґрунтованої тобто добросовісної поведінки. Тому, під час будь-якої зобов'язальної діяльності, за яку Ви несете відповідальність, перевіряйте, чи не вступають Ваші власні інтереси, а також інтереси Ваших рідних, з якими Ви пов'язані, в конфлікт з Вашими службовими обов'язками або інтересами Міністерства юстиції України. Піклуйтеся про те, щоб ніхто не міг звинуватити Вас в упередженості.

Якщо в конкретних посадових обов'язках Ви вбачаєте можливе зіткнення Ваших посадових обов'язків та приватних інтересів або інтересів третіх осіб, з якими Ви пов'язані, негайно повідомте про це своє керівництво з метою вжиття відповідних заходів (наприклад, звільнення Вас від виконання завдання).

Відмовтеся від виконання роботи за сумісництвом якщо це суперечить вимогам законодавства або інтересам освіти. Не забувайте, що протиправна робота за сумісництвом, може тягнути за собою відповідальність у вигляді відповідних адміністративних та дисциплінарних покарань.

Якщо, у випадку конфлікту інтересів, Ви надали перевагу власним інтересам, окрім шкоди Вашому особистому авторитету може бути завдано шкоду авторитету навчальних закладів та Міністерства освіти і науки України. Особливо це стосується керівників структурних підрозділів.

6. Запобігайте корупції, викриваючи випадки корупційних дій.

Корупції можна запобігти лише, коли кожний працівник відчуває свою відповідальність за досягнення загальної мети створення вільного від корупції органу. Це означає, що всі працівники, в рамках виконання своїх завдань, повинні дбати, щоб сторонні особи не мали можливості впливати на рішення посадової особи і що корумпованих колег не можна прикривати через почуття солідарності або лояльності. Не приховуйте протиправних діянь!

Якщо поведінка Ваших колег дає Вам конкретні підстави підозрювати їх у хабарництві не вагайтесь повідомити про це адміністрацію навчальних закладів, які забезпечать зберігання таємниці про джерело інформації, недоторканність Ваших прав та приймуть відповідні рішення. Важливо, щоб Ви висловлювали підозру лише тоді, коли у Вас для цього є об'єктивні підстави.

Неможна допустити ситуацію, в якій будь-кого звинувачують, не маючи конкретних доказів.

7. Допоможіть своєму відомству (відділу) виявити та усунути недосконалості організаційної структури та механізмів, в яких можуть виникати ризики корупції.

Процеси, що багаторазово повторюються та застосовуються тривалий час, часто призводять до створення причин та умов виникнення корупції. Наприклад, процеси в яких одна окрема особа несе відповідальність за розподіл пілг або існують недостатньо прозорі процедури, які ускладнюють або роблять неможливою перевірку.

8. Постійно підвищуйте свою кваліфікацію з питань запобігання корупції.

9. Якщо Вас вже втягнули до корупції, звільніться від постійного страху перед викриттям!

Повідомте адміністрацію навчального закладу про вчинення Вами корупційних дій самі. Якщо ваша інформація допоможе повністю визначити існуючу проблему, то це пом'якшить Вашу кримінальну чи адміністративну відповідальність.

Пам'ятайте, що адміністрація навчального закладу, відповідно до покладених на нього завдань:

- протидіє спробам втручання в діяльність викладачів і працівників навчального закладу при виконанні ними своїх службових обов'язків з боку осіб, не наділених відповідними повноваженнями;

- здійснює заходи щодо унеможливлення протиправного адміністративного впливу на працівників органів юстиції, у зв'язку з наданням ними інформації про причетність до скоєння правопорушення працівниками органів юстиції, підприємств, установ і організацій, що належать до сфери управління Міністерства освіти і науки України.

9. Рекомендації з питань запобігання корупції керівникам навчального закладу

Ви маєте бути прикладом і піклуватися про своїх підлеглих. Ваша поведінка, а також увага мають велике значення для запобігання корупції. Тому, Вам необхідно проявляти активність і далекоглядність у сфері керівництва та контролю за підлеглими. Особливу увагу потрібно приділяти чіткому розподілу сфер відповідальності, прозорості завдань викладачів і працівників та забезпеченню належного контролю.

До причин та умов, що сприяють корупції, належать, наприклад:

Недостатній контроль за посадовою діяльністю підлеглих.

Безперечна довіра до викладачів і працівників, які працюють тривалий час та інших осіб з вузькою спеціалізацією.

Психологічна невтриманість працівників, які працюють у сфері, пов'язаній з особливим ризиком корупції.

Негативний приклад прийняття подарунків керівництвом.

Безкарність осіб, яки були викриті при скоєнні корупційних дій, що призводить до формування почуття вседозволеності у інших співробітників.

Ви можете протидіяти корупції наступним чином:

1. Навчайте та інформуйте про небезпеку корупції.

Використовуючи цю Пам'ятку з метою запобігання корупції. Постійно розмовляйте з підпорядкованими Вам особами про обов'язки, що впливають із заборони прийняття винагород та подарунків та з застережень щодо запобігання конфлікту інтересів.

2. У межах Ваших повноважень впроваджуйте організаційні заходи щодо запобігання корупції.

Приділяйте увагу чіткому визначенню кола завдань підпорядкованих Вам осіб і, у разі необхідності, обмежуйте сферу прийняття ними рішень. Чітко визначайте структуру повноважень, межі прийняття рішення «на власний розсуд» та необхідність візування документів. Приділяйте особливу увагу тим напрямкам роботи, де існує підвищені корупційні ризики.

Там, де це можливо реалізуйте принцип «багато очей», включаючи і власну сферу відповідальності. При виконанні суміжних завдань доцільно також створювати робочі групи. Перевіряйте необхідність супроводу окремих викладачів і працівників іншими особами на зустрічі, проведення контролю на місці тощо та доцільність створення «скляних офісів» для прийому відвідувачів для того, щоб контакти викладачів і працівників зі сторонніми особами проходили лише за принципом «багато очей». Якщо через об'єктивні причини це зробити неможливо, то організуйте проведення контролю через невеликі інтервали часу.

Запровадьте новітні організаційні заходи управління персоналом, особливо у тих сферах, де необхідні фахові знання набуваються досить швидко.

1. У сферах, де існують великі корупційні ризики, періодично впроваджуйте ротацию працівникам.

2. Відмова від проведення такої ротации у виняткових випадках, наприклад, коли робота потребує фахових знань, що здобуваються роками, має супроводжуватися письмовим обґрунтуванням та особливо ретельним контролем сфери роботи з боку керівництва. Якщо у підпорядкованому Вам відділі, органі практикується робота кількох працівників в одному приміщенні, то використовуйте цей фактор для запобігання корупції в сферах, де є особливі корупційні ризики, наприклад, через зміну робочих місць викладачів і працівників або приміщень у яких вони постійно працюють (змінювати завдання та сферу відповідальності при цьому необов'язково).

3. Запобігання корупції вимагає також підвищеного піклування про своїх підлеглих.

Не забувайте про підвищену небезпеку для окремих осіб, які працюють у сферах, де існує високих ризик проявів корупції.

Постійний діалог з підлеглими є ознакою піклування про них.

Звертайте увагу на робочі та приватні проблеми своїх підлеглих.

Забезпечуйте необхідну допомогу підлеглим, наприклад, шляхом звільнення працівника від виконання завдання, якщо Вам стає відомо про конфлікт інтересів, що виникає у зв'язку з роботою близьких осіб цього працівника. Особливу увагу приділяти працівникам, у яких надмірне або недостатнє навантаження.

Потрібно бути особливо уважним, якщо Вам стає відомо про уподобання когось із працівників, що суперечать їх можливостям (наприклад, залежність або схильність до дорогих хобі, які складно фінансувати лише за рахунок заробітної платні) або про велику заборгованість працівника. Особи, які мають великі фінансові проблеми не повинні призначатися на посади, де існує високих ризик проявів корупції.

Також особливо увагу слід звертати на випадки, коли працівник часто висловлює незадоволеність навчальним закладом (відділом), у якому він працює. У таких випадках необхідно вживати превентивних заходів.

4. Контроль як спосіб керівництва.

Не забувайте, що в корупції немає тих, хто скаржиться. Тому запобігання корупції залежить від Вашої уважності та поінформованості Ваших працівників. Хибне уявлення про кооперативний стиль керівництва або позиція потурання «маленьким слабкостям» підлеглих можуть мати тяжкі наслідки в сферах служби, що наражаються на особливу небезпеку корупції.

Тому намагайтеся:

- оптимізувати контроль за виконавською дисципліною підпорядкованих Вам осіб, наприклад, шляхом запровадження контрольних механізмів у відділі (повторний розгляд справи або подібні заходи);
- уникати відокремлення працівників або їх переходу на повністю автономний спосіб роботи;
- приділяти особливу увагу проявам ознак корупції;
- проводити періодичну перевірку дотримання процедур щодо прийняття рішень та їх виконання;
- встановлювати прийнятність висловлювань працівників про адміністративну діяльність свого підрозділу у розмовах з третіми особами.

Використовуйте можливості з підвищення кваліфікації та поінформованості підпорядкованих Вам осіб щодо корупції.

10. Попереджувальні ознаки корупції

Незвична поведінка викладача (працівника) часто є такою, яку можна розцінювати, як сигнали про його корумпованість. Однак, ця поведінка супроводжується певною невизначеністю, оскільки деякі з її ознак вважаються нейтральними або навіть позитивними, хоча пізніше їх можна розпізнати, як надійні сигнали схильності того чи іншого працівника до вчинення корупційних дій.

Жодна з ознак «підозрілої» поведінки працівника не є «доказом» його корумпованості. Однак, якщо на підставі деяких висловів працівника та спостережень за ним, якась його поведінка видається Вам незвичною, Ви маєте перевірити, чи не містить поведінка підлеглого інших ознак корупційної діяльності.

1. Нейтральні ознаки

1.1. Дуже високий життєвий стандарт працівника, що викликає увагу та який неможливо пояснити (дорогий стиль життя, демонстрація символів статусу).

1.2. Явні підозрілі приватні контакти між службовцями та третіми особами (наприклад, запрошення, договори про надання консультацій або експертної оцінки, участь у бізнесі).

1.3. Незрозумілий опір працівника при зміні завдань або переводу його на інше місце роботи, особливо якщо перехід на інше місце служби пов'язаний з перспективою підвищення заробітної платні.

1.4. Робота за сумісництвом.

1.5. Нетипова, незрозуміла поведінка (наприклад, через шантаж або докори сумління), замкнутість, роздратованість, різкі зміни у ставленні до колег та керівництва.

1.6. Соціальні проблеми (алкогольна, наркотична залежність, залежність від азартних ігор тощо).

1.7. Надмірне честолюбство, вихваляння контактами в посадових та приватній сферах.

1.8. Використання пільг, які надають треті особи (особливі умови придбання речей, не сплачення рахунків у ресторанах, запрошення до приватних або службових заходів).

1.9. Явна щедрість сторонніх осіб (наприклад, спонсорство).

2. Ознаки про небезпеку вчинення корупційних діянь

Окрім нейтральних ознак існують також ознаки, які є характерними для корупції в державних органах, тому вони вважаються «ознаками про небезпеку».

Ознаки внутрішньої небезпеки:

2.1.1. Дії в обхід наказів та розпоряджень, часті «невеличкі порушення правил», невідповідність між перебігом справи та її документуванням.

2.1.2. Незвичні рішення без достатнього обґрунтування.

2.1.3. Різні оцінки та рішення у схожих справах, якщо йдеться про різних осіб, зловживання можливістю приймати рішення «на власний розсуд».

2.1.4. Видача дозволів (наприклад, зі звільненням від обов'язків) в обхід інших служб, що несуть за це відповідальність.

2.1.5. Цілеспрямований обхід контролю, ізолювання окремих областей служби (роботи).

2.1.6. Приховування ходу справ.

2.1.7. Занадто короткий або довгий час опрацювання документів.

2.1.8. Упереджене (позитивне чи негативне) ставлення стосовно деяких осіб, що подають заявки або намагаються отримати замовлення (послугу).

2.1.9. Спроби вплинути на рішення, що не належать до сфери відповідальності співробітника, але в яких зацікавлені треті особи.

2.1.10. Замовчування небездоганної поведінки працівників, особливо у випадках їх протиправної поведінки.

2.1.11. Відсутність або недостатність контролю у справах, в яких це особливо необхідно.

2.1.12. Відсутність реакції на підозрілі випадки та події.

2.1.13. Занадто висока концентрація завдань на одну особу.

2.2. Ознаки у сфері зовнішніх контактів:

2.2.1. Підозріло сприятливий розгляд справи третьої особи.

2.2.2. Надання переваги обмеженому тендеру або вільній передачі державних замовлень, розподіл замовлень для можливості вільної передачі замовлень, уникання розгляду альтернативних пропозицій.

2.2.3. Значне чи систематичне перевищення передбаченої вартості замовлення.

2.2.4. Отримання замовлення за незвичною для ринку ціною, необґрунтовані придбання, укладання довгострокових договорів без проведення прозорого конкурсу на умовах, не вигідних для державного органу;

2.2.5. Постійні «помилки у розрахунках», виправлення у переліках робіт та послуг, що повинні бути виконані.

2.2.6. Занадто велика додаткова робота. Робота співробітника за сумісництвом або робота його близьких в організації (підприємстві), які одночасно є претендентами на отримання тендеру або пропонують такий тендер.

2.2.7. «Панібратський» тон в ділових переговорах із сторонніми особами.

2.2.8. Використання неіснуючих переваг з боку сторонніх осіб.

2.2.9. Часті «відрядження» до окремих підприємств, організацій або установ органів Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України (безпідставні затримки у відрядженні).

2.2.10. «Постійні візити» сторонніх осіб на робоче місце окремого працівника та візити сторонніх осіб лише тоді, коли на місці є певні працівники.

2.2.11. Відсутність конфліктів з підприємством або претендентами на отримання тендеру в тих ситуаціях, де вони зазвичай виникають.

Сигналами про небезпеку є натяки, чутки, що надходять з поза підрозділу (органу), а також інформація (наприклад, від юридичних або фізичних осіб, які були «обділені» і у яких, внаслідок цього виникли фінансові проблеми). Необхідно зазначити, що таку інформацію необхідно постійно аналізувати для унеможливлення зловживання. З іншого боку, така інформація є приводом для проведення розслідування, внаслідок якого, дійсно розкривалися випадки корупції.

2.3. Підозра

Масштаб та вид необхідних антикорупційних заходів можна визначити лише у кожній конкретній ситуації. Не забувайте про те, що корупція — не «невеличка провина», а її замовчування шкодить і Вашому власному авторитету. У випадку невиконання обов'язків керівника Ви можете нести дисциплінарну чи кримінальну відповідальність.

12. Відповідальність за вчинення корупційних діянь

1. Згідно із статтями Кримінального кодексу України:

Стаття 189 - Вимагання.

Стаття 191 - Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

Стаття 206 - Протидія законній господарській діяльності.

Стаття 232 - Розголошення комерційної таємниці.

Стаття 235-1 - Зловживання повноваженнями.

Стаття 235-2 - Перевищення повноважень.

Стаття 235-3 - Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги.

Стаття 235- 4 - Комерційний підкуп.

Стаття 235- 5 - Підкуп особи, яка надає публічні послуги.

Стаття 353 - Самовільне присвоєння владних повноважень або звання службової особи.

Стаття 358 - Підроблення документів, печаток, штампів та бланків, їх збут, використання підроблених документів.

Стаття 364 - Зловживання владою або службовим становищем.

Стаття 364-1- Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми.

Стаття 365 - Перевищення влади або службових повноважень.

Стаття 365-1 - Перевищення повноважень службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми.

Стаття 365-2 - Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги.

Стаття 366 - Службове підроблення.

Стаття 367 - Службова недбалість.

Стаття 368 - Одержання хабара.

Стаття 368-2 - Незаконне збагачення.

Стаття 368-3 - Комерційний підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми.

Стаття 368-4 - Підкуп особи, яка надає публічні послуги.

Стаття 369 - Пропозиція або давання хабара.

Стаття 369 2 - Зловживання впливом.

Стаття 370 - Провокація хабара або комерційного підкупу.

2. Згідно із Кодексом України про адміністративні правопорушення:

Стаття 172-4. Порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності

Порушення особою встановлених законом обмежень щодо зайняття іншою оплачуваною діяльністю (крім викладацької, наукової та творчої діяльності, медичної та суддівської практики, інструкторської практики із спорту) або підприємницькою діяльністю - тягне за собою накладення штрафу від трьохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією отриманого доходу від підприємницької діяльності чи винагороди від роботи за сумісництвом.

Порушення особою встановлених законом обмежень щодо входження до складу правління, інших виконавчих чи контрольних органів, чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку (крім випадків, коли особа здійснює функції з управління акціями (частками, паями), що належать державі чи територіальній громаді, та представляє інтереси держави чи територіальної громади в раді (спостережній раді), ревізійній комісії господарської організації), - тягне за собою накладення штрафу від

трьохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією отриманого доходу від такої діяльності.

Дії, передбачені частиною першою або другою, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі ж порушення, - тягнуть за собою накладення штрафу від п'ятисот до восьмисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією отриманого доходу чи винагороди та з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік.

Примітка. Суб'єктом правопорушень у цій статті є особи, зазначені у пункті 1 частини першої статті 3 Закону України "Про запобігання корупції", за винятком депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад (крім тих, які здійснюють свої повноваження у відповідній раді на постійній основі), членів Вищої ради юстиції (крім тих, які працюють у Вищій раді юстиції на постійній основі), народних засідателів і присяжних.

Стаття 172-5. Порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків

Порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків - тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією такого подарунка.

Та сама дія, вчинена особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за порушення, передбачене частиною першою цієї статті, - тягне за собою накладення штрафу від двохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією такого подарунка (пожертви) та з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік.

Примітка. Суб'єктом правопорушень у цій статті є особи, зазначені у пунктах 1, 2 частини першої статті 3 Закону України "Про запобігання корупції".

Стаття 172-6. Порушення вимог фінансового контролю

Несвоєчасне подання декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, - тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни у майновому стані - тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Дії, передбачені частиною першою або другою, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі ж порушення, - тягнуть за собою накладення штрафу від ста до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією доходу чи винагороди та з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік.

Примітка. Суб'єктом правопорушень у цій статті є особи, які відповідно до частин першої та другої статті 35 Закону України "Про запобігання корупції" зобов'язані подавати декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Стаття 172-7. Порухення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів

Неповідомлення особою у встановлених законом випадках та порядку про наявність у неї реального конфлікту інтересів - тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Вчинення дій чи прийняття рішень в умовах реального конфлікту інтересів - тягнуть за собою накладення штрафу від двохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Дії, передбачені частиною першою або другою, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі ж порушення, - тягнуть за собою накладення штрафу від чотирьохсот до восьмисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік.

Примітка.

1. Суб'єктом правопорушень у цій статті є особи, зазначені у пунктах 1, 2 частини першої статті 3 Закону України "Про запобігання корупції".

2. У цій статті під реальним конфліктом інтересів слід розуміти суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання вказаних повноважень.

Стаття 172-8. Незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень

Незаконне розголошення або використання в інший спосіб особою у своїх інтересах інформації, яка стала їй відома у зв'язку з виконанням службових повноважень, - тягне за собою накладення штрафу від ста до ста п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Примітка. Суб'єктом правопорушень у цій статті є особи, зазначені у пункті 1 частини першої статті 3 Закону України "Про запобігання корупції".

Стаття 172-9. Невжиття заходів щодо протидії корупції

Невжиття передбачених законом заходів посадовою чи службовою особою органу державної влади, посадовою особою місцевого самоврядування, юридичної особи, їх структурних підрозділів у разі виявлення корупційного правопорушення - тягне за собою накладення штрафу від ста двадцяти п'яти до двохсот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Та сама дія, вчинена повторно протягом року після застосування заходів адміністративного стягнення, - тягне за собою накладення штрафу від двохсот п'ятдесяти до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

ХІІ. Дії викладачів і працівників навчального закладу у випадках виникнення конфлікту інтересів

Викладач або працівник навчального закладу у випадку виникнення конфлікту інтересів повинен:

- негайно повідомляти керівництво про наявність чи відсутність у нього конфлікту інтересів. Конфлікт інтересів впливає із ситуації, коли викладач або працівник має приватний інтерес, тобто переваги для нього або його родини, близьких родичів, друзів чи осіб та організацій, з якими він має або мав спільні ділові чи політичні інтереси, що впливає або може впливати на неупереджене та об'єктивне виконання своїх обов'язків. Будь-який з таких конфліктів має бути вирішений до прийняття на роботу службу чи призначення на нову посаду;
- суворо дотримуватись обмежень і заборон, передбачених антикорупційним законодавством та Законом України «Про запобігання корупції», уникати дій, які можуть бути сприйняті як підстава підозрювати його в корупції. Своєю поведінкою він має продемонструвати, що не терпить будь-яких проявів корупції, відмітає пропозиції про незаконні послуги, чітко розмежовує службу і приватне життя, при найменших ознаках корумпованої поведінки інформує свого керівника або адміністрацію навчального закладу;
- декларувати свої доходи та доходи своєї сім'ї в порядку та у строки, визначені законодавством України;
- ретельно виконувати свої громадянські обов'язки, у тому числі фінансові зобов'язання в порядку і розмірах, установлених законом;
- утримуватися від виконання іншої дозволеної законом роботи, якщо вона заважає йому належним чином виконувати свої повноваження або якій він повинен приділяти увагу протягом свого робочого часу.

В ст. 31 Закону України «Про запобігання корупції» визначені вимоги щодо прозорості інформації,

Обмеження доступу до інформації:

1. Обмеження доступу особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняної до неї особи до певної інформації здійснюється за рішенням керівника органу або відповідного структурного підрозділу, в якому працює особа, у випадку, якщо конфлікт інтересів пов'язаний з таким доступом та має постійний характер, а також за можливості продовження належного виконання особою повноважень на посаді за умови такого обмеження і можливості доручення роботи з відповідною інформацією іншому працівнику органу, підприємства, установи, організації.

Крім того, Розділ ХІ Закону України «Про запобігання корупції» називається «Відповідальність за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення та усунення їх наслідків», положення якого передбачають відшкодування шкоди, завданої державі внаслідок вчинення корупційного правопорушення, скасування уповноваженими на те органом або посадовою особою актів, вчинені в наслідок корупційних діянь, визнання таких актів у судовому порядку незаконними, за заявами громадян, юридичних осіб, прокурора, органів державної влади або місцевого самоврядування. Також передбачене право фізичних і юридичних осіб, які зазнали моральної або

майнової шкоди внаслідок корупційного правопорушення, вимагати відшкодування збитків у встановленому законом порядку.

Розділ XII Закону називається «Міжнародне співробітництво». Функціями контролю у сфері запобігання і протидії корупції наділена Верховна Рада України, а також інші органи державної влади у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією і законами України.

Передбачено також громадський контроль та нагляд Генеральним прокурором та підпорядкованими йому прокурорами за додержанням законів у сфері запобігання і протидії корупції.

У розділі «Міжнародне співробітництво» йдеться про взаємодію нашої держави з іноземними державами, міжнародними організаціями в сфері запобігання і протидії корупції, обмін інформацією, в тому числі з обмеженим доступом. Нормами Закону, як і Конституцією України передбачено, що міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною радою, мають вищу юридичну силу в порівнянні з нормами законодавства.